

A VASUTI MUNKÁSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Garay-utca 16. szám, II. emelet, 9.
ahová minden levél és küldemény címzendő.

Megjelenik
minden héten
pénteken.

Előfizetési árak:¹
Egy hóra — — — — — 0,80 kor. | Félévre — — — — — 4,80 kor.
Negyedévre — — — — — 2,40 " | Egyes szám — — — — — 0,20 "
A Szövetség tagjai díjtalanul kapják.

A három kegyelmes urhoz!

A Máv. munkások munkát kérnek.

A fővárosi Máv. műhelyekben csupán délután 4 óráig dolgoznak. Az istvántelki főműhelyben az egyik napon 9, a másik napon 10 órát.

Csak előre!

Az öptudatos vasuti munkásság vasárnapon egy hatalmas lépéssel újból előre haladt.

A közgyűlésen elért sikerek biztosították számára a betegpénztár igazgatásába való befolyást.

Aki ismeri a vasutasság kedvezőtlen egészségi helyzetét, az bizonyára mérlegelni tudja majd ennek az eseménynek jelentős erkölcsi értékét, de egyben társadalmi horderejét is.

A vasárnapi győzelem bizonyosága annak, hogy a vasuti munkásság agitációjának ezen a téren is meg volt a kívánt sikere, bizonyosága annak, hogy a vasuti munkásság törhetetlenül halad előre célja felé s hogy meg fogja valósítani mindama feladatokat, amelyek saját helyzetét vannak hivatva megkönnyíteni, elviselhetőbbé tenni.

Es beh sok ilyen van.

A félszeg, káros rendeleteknek és alapszabályoknak egész tömkelege zudult az évek során a vasuti munkásságra, ezeknek reformálása képezi a legközelebbi jövő feladatát. A korcs jóléti intézményekbe pezsgő életet, szociális gondolkodást kell belevinnünk. A vasut, amely minden technikai vívmányát a modern emberi elmének megkaparintja, kell, hogy felhuzza berozsásodott, nyikorgó sorompóit a modern szociális reformok előtt is.

Ha jószántából nem, hát akkor kényszerből. A vasutasság ökölesapásai előtt előbb-utóbb majd csak engedni fog. Hiszen csak nemrégiben indokolta meg Kossuth Ferenc, a három kegyelmes ur legkegyelmesebbje, hogy az izgatásoknak elejét veendő, kénytelen jóléti intézmények megalkotására is gondolni. 1907 február havában még nem ezt a nézetet vallotta. Ekkor még szilárdan azt hangoztatta, hogy a vasuti munkások szövetsége olyasmint kér, amit megadni lehetetlen, vagy pedig ugys megvan. Hát vasutasok böngészétek csak által a Máv. minden hájjal megkent, csalfintás rendeleteit. Olvassatok el egy csomót belőle s aztán majd tudni fogjátok, hogy mi dukálna nektek, ha nemcsak irott maszlag maradna mindez.

Vagy kérdezzétek csak meg azokat a kartársakat, akik már-már a másik kegyelmes

urnak, a hü cselédnek (aki azonban melesleg mondva a gazdájának is parancsol) küszöbét is elkoptatták, vajjon mennyi ígéretet kaptak ottan s mi vált ebből valóra?

Vagy zarándokoljatok a harmadik kegyelmes urhoz s kérjétek őt, hogy valósítsa meg már valahára a 9 órás munkaidőt, a vasárnapi munkaszünetet stb. stb.

Ugy-e, hogy hiába minden? Ugy-e, hogy vége szakad a 200%-os kereseteknek is? Ugy-e, hogy mégis csak a ti feladatotok, hogy megteremtsétek azt, amire szükségtek van?

Hát akkor tessék munkához látni. A tunyák éledjenek fel, akik eddig is dolgoztak, lassan fokozott buzgalommal munkához. Emlékezzenek csak vissza ama időkre, amidőn apostolok módjára jártak be a vonalakat és tömegesen szervezték a vasutasok ezreit. Most is így kell cselekedni.

A pályák mentén hangosnak kell lennie az agitációtok, ki kell építeni a bizalmiférfi-rendszert. Csoportosítani kell őket szakmák szerint s az egyes kategóriákat sürű értekezletekre egybehívni, amelyeken tüzetes megvitatás tárgyává kell tenni a sérelmeket.

Az így csoportosított bizalmiférfiak részére a központi alkalmazottak és a vezetőségi tagok közül egy-egy ügyvezető lesz kirendelve, akik állandóan foglalkoznak annak a szolgálati ágának a sérelmeivel. Ezzel elérjük, hogy folyton felszínen tartjuk a kategória sérelmeit, viszont az ügyvezető oly mélyen pillanthat az illető kategória szolgálati viszonyait érintő dolgokba, hogy elméleti-gyakorlatitudást merítve abból, eme tudását érvényesítheti a kategória munkásai javára.

Szükséges reform ez a szövetségi életben. Hisz elképzelhetetlen, hogy az alkalmazottak az összes szolgálati ágak viszonyainak, valamint az újabb és régibb rendeleteknek és jóléti intézmények szabályainak alapos ismeretét megszerezzhessék. A vasutnál, ahol százféle szolgálati ág, ezerféle sérelem van, ez teljesen lehetetlen. Ezért kell, hogy külön foglalkozunk a pályafentartási-, műhelyi-, vontatási- és külön az állomási személyzettel.

Ezernyi tér, százféle alkalom nyílik arra, hogy a vasutasság előbbre haladjon. És kell is, hogy haladjon. A nyomasztó gazdasági viszonyok kényszere, a diadalmas múlt emléke vigye előre továbbra is a vasutasság igaz ügyét.

Csak hadd álljon elénkbe a reakciós önkény, csak hadd rugják fel a saját maguk gyártotta pragmatikát, csak hadd öltögessék reánk nyelveiket a reakciós hadak csahosai, az álházafiak, mi megyünk a magunk utján. Az előbbieket nem riaszthatnak szét bennüket s az utóbbi ok nem nekünk, csupán magunknak ártanak.

Az öntudatos vasutasok szorgos munkában biztatólag bátorítsák egymást. Csak előre!

Három halott.

Nekünk, proletároknak, nem telik fényes temetésre, ragyogó kíséretre, illatos virágokra. Akiket mi gyászolunk, azoknak csak kegyelet jut. Azért írjuk

Pápai János,
Csanálosi Antal,
Pásztor János

nevét ide az első lapra.

Mind a három a munka halottja. Munkaközben érte utól őket a végzet s amikor véres tagjaikat szerte széjjel szórta a gyilkos mozdony a pályák mentén, ugyanakkor kartársaik százai vig muzsikaszó kísérettel vonultak ki a természet ölébe, feledni az élet küzdelmeit. A napilapok így írják le a megrendítő szerencsétlenséget:

A dombovári személyvonat, e hó 16-án kora reggel, közvetlenül azelőtt, hogy a keleti pályaudvarra berobogott volna, három vasuti munkást halálra gázolt. Tíz perccel hét óra előtt érkezik meg a keleti pályaudvarra a dombovári személyvonat s végállomása előtt átrobogott ott is, ahol a munkások foglalkoztak. Három ember nem vette észre a közeledő vonatot, az előmunkás intését se látták, mert egy másik vonatot néztek. Ugyanakkor indult a ferencvárosi pályaudvarról egy különvonat, amely az északi főműhely munkásait vitte nyári kirándulásra. A vonat fel volt lobogózva, vig muzsika vegyült bele a vonat zakatolásába, daloltak a kirándulók, ezt nézték a dolgozók. A dombovári vonat az északi főműhely mögött, a Kőbányát és Józsefvárost összekötő hídton körülbelül 400—500 lépésnyire, a kelenföldi sínpar erős kanyarulatánál zuzta össze őket, széttepte és szétszórta tagjaikat s csak aztán állt meg a nagynehzen.

Babosa előmunkás idejekorán észrevette a közeledő vonatot s intet a munkásoknak, hogy ugorjanak le a töltésről. Csak négyen ugrottak le, a többi hármat elgázolta a személyvonat. Az áldozatok a következők: Pápai János, Pásztor János és Csanálosi Antal. Pápai Antal néhány hete házas, mindössze huszöt éves volt. Pásztor János ötvenöt éves, nagy családú ember, míg Csanálosi Antal nőtlen, husz éves fiatalember.

Hogy ki a bűnös ennek a rémes szerencsétlenségnek az előidőzésében, azt hivatalosan a vizsgálat fogja megállapítani; mi azonban már most is jó eleve megállapítjuk, hogy a biztonsági könnyelműség okozta e három ember halálát.

Vasutasok!

Követeljétek az összes kategóriák részére a 9 órás munkaidőt.

Egyről-másról.

Minél több oldalról vizsgálgatja az ember a vasutasok pragmatikáját, annál több szépséget fűdöz fel benne. Olyan, mint egy jól kieszelt kaleidoszkop, egyformaságot sohasem találhatunk benne. Azaz, hogy mindenki olyant találhat meg, amilyent keres. Mindenkinék igazat ad. A főnöknek is, meg az alárendeltnek is. Ha akarjuk törvény, ha akarunk rendelet; összekapcsolva törvényrendelet s így még szebb és még erősebb. A főnöknek is ad jogokat, az alárendeltnek is s mindegyik úgy értelmezheti, ahogyan neki jól esik. Csakhogy amikor a főnök ur értelmezi, akkor az alárendeltre mint törvényt olvassa rá, amikor az alárendelt értelmezik, akkor a főnök urak kicsinylőleg intenek kezükkel s azt mondják, hogy csak rendelet. Így van ez például a szabadságolások kérdésével is. Amikor az alkalmazottak azzal érvelnek, hogy a szabadság törvényben biztosított jog és erre paragrafusokat idéznek, ugyanakkor a főnök urak is ráütnek a pragmatikára és a napnál fényesebben bizonyítják be az alkalmazottaknak, hogy dehogy is jog az, amire hivatkoznak, az csak rendeleti kegy, amelyről lehet beszélni. Az alkalmazottak a szabadságolásokat az eltöltött szolgálati évek alapulvétele mellett számítják, a főnök urak pedig amellet érsködnek, hogy csak a nyugellátásra való jogosultság időpontjától számítható a szabadságolásra való jogosultság. S mind a két félnek igaza van, mert a pragmatika rejtelméből mind a két igazságot ki lehet ásni. Csak az a kérdés már most, hogy melyik igazság az erősebb? Nagyon könnyű rá a felelet. Azaz erősebbik igazság, amelyiknek törvényereje van, tehát a jogrend elvei szerint az, amelyik a főnök urak oldalán van; az az igazság, amelyik az alkalmazottak oldalán van, csak rendeleti igazság lévén, nagyon természetes, hogy mindig gyengébb marad. S ezen ne is tessék nagyon felháborodni. Az ugynevezett szolgálati viszonyok nem azért szabályoztattak a kormányzati bölcsesség részéről ilyen elmén, hogy abból az alkalmazottaknak is lehessen némi hasznuk, hanem csakis azért, hogy a haszon a maga teljes egészében a munkaadó maradjon. A munkaadó megszemélyesítője a vasutaknál, a főnök urak lévén, nagyon természetes, hogy az igazság is hivatalból őket illeti. Vagyis ha a főnök ur azt mondja, hogy a szabadságolás időpontja a nyugellátásra való jogosultság időpontjától számítandó, akkor mérget vehetnek rá az alkalmazottak, hogy az úgy is van, mert az ő igazsága törvényben gyökeredzik, az alkalmazott igazsága pedig csak kérész életü rendelet lévén, nem ér egy titet taplót sem. Ha a főnök ur a maga igazsága tudatában olyant is kimond, ami betűszerint nincs a pragmatikában, akkor is igaza van, mert a szelleme szerint igenis benne van s ha ő mondja ki, akkor törvény. Például nincs benne a pragmatikában az, hogy a rendbüntetéssel sújtott egyén, tekintet nélkül a nyugellátásra és más egyéb bontó akadályokra, ne részesülhessen a szabadságban, de ha a főnök urak kimondják, akkor úgy is van, mert ők a törvény végrehajtói. S amit kimondanak, az jogerős. Ki az ördög is próbálna apellálni ellene annak tudatában, hogy az appelláta ugyis csak annyit ér, mint a nagykorösi szentelt víz?! A főnök urak, akik még a régi jó időkben elég jól végelláttattak, — ugyis a papirkosárba hajigálnák a keserü panaszszal teljes restanciákat s tapintatos emberek lévén, dehogy is okoznának gondokat és munkatöbbletet a munkával ugyis tulontul agyongyötrött üzletvezető és igazgató uraknak. De azért örvendezzünk, hogy van pragmatikánk és így jogaink is vannak, igaz, hogy nem érnek egy fületlen gombot, sem, de azért mégis csak vannak. Ami a Mohammed követőknek az Alkorán, az a vasutasoknak a pragmatika, abban is benne foglalnak minden bölcsesség, ebben is és mindegyikből olyan igazságokat olvashat ki minden hívő, amilyen jó esik neki, ha az-

tán nem használ, arról a szerkesztők nem tehetnek!

*

A szentkoronások nemrégiben sokallották a sajtójukra fordított összeg nagyságát s azt hangoztatták, hogy a lap tartalmának az értéke nem áll arányban a horribilis kiadásokkal, amelyet rá elfecséreltek. Hát ebben tökéletes igazságuk van a szentkoronásoknak, hanem mi ajánlunk nekik egy módot, amely szerint majdnem díjmentesen állíthatják elő hivatalos közlönyüket. Tudvalevő dolog, hogy nagyszakállu elnökük buzgó támogatója a hírlapirodalomnak, különösen olyankor, amikor rá nézve nem éppen megtisztelő dolgok látnak a hasábkokon napvilágot. Az ilyen lapokat ugyanis, mint nem is oly nagyon régen olvastuk, nagy előszere-ttel és nagy mennyiségben szokta összevásárolni, nyilván azért, hogy saját külön muzeumában elhelyezvén őket, megmutassa az utókornak, hogy milyen istentől és hazától elrugaskodott bitangok voltak a jelenkor emberei, akik az ő áldásdus és homentő működéséért rut hálátlansággal fizettek. Ezeket tudva, a szentkoronásoknak nem kell egyebet tenniük, mint hivatalos közlönyük minden egyes számában kell valami kis pikánsabb dolgot írni a gróf urról, ami ott mindig található s a kinyomatás előtt diszkrétan tudatni kell a gróf urral, hogy jön ám valami a „Vasutas Szövetség“-ben. No már most ismerve a gróf ur ilyen irányu áldozatkészségét, sietni fog a nyomdától már olyankor megvásárolni az összes lap-példányokat, amikor azok még napvilágot sem láttak s így kifizetvén a nyomdaköltségek tekintélyes részét, egyszerűen feleáron utánnymatják a tagok részére szükséges példányokat. Kettős célt szolgálnának vele: egyrészt bukóféliben levő nyomdájuk meglehetősen keresethez jutna, másrészt a lap előállítás költsége alig jöhetne számításba. Csodálatos dolog, hogy a jóléti bizottság nagy bölcsességü emberei erre a Kolumbusz tojásánál is egyszerűbb módszerre már régen rá nem jöttek. Ismerjék meg már egyszer végre-valahára méltóságos elnök urukat és használják fel jó tulajdonságait okosan. Hiszen minden sarki hordár tudja már, hogy egyéni hiúság tekintetében a szakállgróf vetélkedik bármelyik vidéki színésztrupp kivénhedt primadonnájával.

*

A szentek bukásaiknak számát egygyel ismét szaporították. A Máv. vállalati betegpénztárának közgyűlésén akartak sikereket elérni azáltal, hogy *jelöltjeiket* diadalra segíteni igyekeztek.

Ez a jelölés azonban igen különös volt. A pénztár igazgatóságába csupa olyan embert kellett jelölniük, akik nem ő közülük valók voltak, hanem kifejezetten a szervezett vasutasok vezető emberei.

A közgyűlésen nem is volt főszentkoronás látható, mert bizony a pénztár tagjai nem igen biztak meg szenteket a képviselőjükkel. Szó sincs azonban arról, mintha a közgyűlés kizárólag munkásokból alakult volna. Dehogy is! Fele a közgyűlésnek díjnokokból, pályafelügyező-, raktár-, állomás- stb. stb. gyakornokokból került ki.

Most pedig tessék az arányt szemügyre venni. A Máv. vállalati pénztárának ugyanis 53.000 tagja van. Ebből 51.000 munkás és csak 2000 tagja szellemi proletár, az imént felsorolt kategóriákból. És mégis a 2000 tag éppen olyan számban volt a közgyűlésen képviselve, mint az 51.000 munkás. Éppen olyan számban, de nem olyan arányban. És ezen elmélázhatik az ember. Hej, milyen *tiszta választások* mehetnek végbe ott a vidéken!?

*

Hát persze, hogy sok panasz hangzott el a közgyűlésen. Szó esett porról, jégről, furdőről, patikáról, no meg a doktor urakról. És ezek ellen irányult a legtöbb lamentáció.

A közgyűlésnek már régen vége volt, hanem azért egyes apró csoportokban még nagyban szapulták a pályaorvosokat.

Legtöbbet egyik túl a dunai gócpont kitédöttjei tudtak a pályaorvosok ellen felhozni.

Az egyikük mondta el — jellemzésül a a Máv. pályaorvosainak — a következő esetet. Az . . . . i pályaőr megbetegedett. A pályaorvos nem ért rá hozzá ellátogatni.

Megüzente neki, hogy harmadnap ugyis arra utazik az 1008-as vonattal. A pályaőr álljon csak ki az órház elé s amikor a vonat arra halad, öltse csak ki a nyelvét. Ha pedig a doktor ur visszafelé utazik, majd kihajítja az ablakon a receptet.

A bakter valószínűleg eleget tehetett az utasításnak, mert azóta túl a Dunán csak úgy hívják a pályaorvosokat: „*Bakter nyujtsd ki a nyelvéd!*“

SZEMLE.

A parlament a Máv.-ról.

Az elmúlt héten tárgyalta a képviselőház a Máv. beruházását. Gőzerővel tárgyalták le.

Tagadhatatlan, hogy óriási szükség van a beruházásokra, és ez legjobban kitűnt *Szterényi* államtitkár és egy koalíciós honatya beszédéből. Ez utóbbi hosszasan vázolta az államvasutak üzemében észlelhető bajokat, majd a beruházási vállalatokról szól, ahol nem egy visszaélést tapasztalt. *Tudvalevő dolog, ugymond, hogy az egyes miniszteriumoknak megvannak a maguk dédelgetett vállalkozói, aféle házi zsidaiik.*

Ezeknek az embereknek a főtörekvésük az, hogy minél nagyobb hasznot vágjanak zsebre, ezért kiuzsorazzák a vállalatokat és a munkásokat. Nem egyszer alvállalatba adják az egész munkálatot; a szülő tud esetet, amikor három-négy ilyen vállalkozó egymásnak adta a vállalatot s végül is maguk a munkások voltak az igazi vállalkozók, de már ekkor minden haszon odavolt. Az is megtörtént, hogy a harmadrendű vállalkozó megszökött s a munkások sirathatták a pénzüket. Az államvasutak személyszállítási rendszeréről szólva, sürgeti a harmadik osztályu gyorsvonati s a negyedék osztályu személyvonati kocsik rendszeresítését. Erről határozati javaslatot is nyújt be, továbbá arról is, hogy a százezer koronáig terjedő földmunka-vállalatokat közvetlenül a munkásoknak juttassák. Indítványozza, hogy kétszázezer koronáig terjedő munkálatok alvállalatba adását egyszer s mindenkorra tiltsák meg, továbbá, hogy utasítsák a kereskedelmi kormányt, hogy egy év alatt dolgozza ki s terjessze a képviselőház elé az államvasuti beruházásokról és általában a közgazdasági és forgalmi viszonyok rendezéséről szóló nagy munkaprogramot. Nagyon természetes, hogy amikor 200 millió kiadásról van szó, akadt olyan képviselő, aki a magyar *formanyelvért* és a hazai cikkekért szállt síkra.

Elpanaszolta, hogy ezt a kérdést röviden érintette *Szterényi* államtitkár előtt, *akitől el nem fogadható kifogásokat hallott.*

Az államtitkár ugyan közbeszólt; „Magánbeszélgetés nem tartozik a ház elé“, hanem másnap, hosszu beszédben, körülbelül ilyen „*magánbeszélgetés*“-izü beszédet tartott.

Beszédének lényege a „*letűnt korszak*“ és az „*új korszak*“ körül forgott. Ami rossz a Máv.-nál azt az „*átkozott darabontok*“, ami jó azt a „*nagy nemzeti kormány*“ alkotta. (Jaj beh kevés ez!) *Csakhogy ki volt a letűnt korszak kereskedelemügyi államtitkára? És kicsoda ma?*

Az államtitkár beszéde különben lesújtó kritika a Máv.-ra. Ha helyünk volna, leköznölk. Így azonban csak arra szoritkozhatunk, hogy egy kiemelkedőbb részt közöljünk belőle, nem azért, mintha új dolog volna, hanem csupán azért, mert megerősít, amit mi már annyiszor megirtunk. Szólt pedig az államtitkár a Máv. igazgatótásáról

. . . hogy teljesen felesleges, hogy a miniszteriumnak egy nagy vasuti osztálya, Budapesten a nagy, 1500—1600 személyt foglalkoztató igazgatóság, — künn a vidéki központokon ismét tultengő üzletvezetőségek legyenek, úgy hogy egy-két fórum-

nak kikapcsolása az adminisztráció helyessége, pontosága és gyorsasága érdekében feltétlenül szükséges.

Látjuk, látjuk. A 9¹/₂ órai munkaidő is az igazgatóság miatt késik. Hát pokolba az ilyen direkcióval! Hiszen maga az államtitkár is azt mondja, hogy „teljesen felesleges“.

A gróf lapot vesz.

Batthyány Tivadar gróf ma egyik legnépszerűbb politikusunk. A nemes gróf rövid három év alatt védnöke lett az egész országnak; egyesületek, szervezetek, szövetkezetek, temetkezési és betegsegélyző-egyletek, valamint hazafias asztaltársaságok, betegek és egészségesekek, élők és holtak mind védnöküknek tisztelik. A díjnokok is mit tehettek mást, a grótot gyorsan megválasztották az állami díjnokok országos szövetsége védnökének. Azóta fanatikus hívei lettek Batthyánynak. Valahányszor meggyült a baja a grófnak a vasutasokkal, szövetségekkel és Vázsonyival, csak egyet intett és a jó díjnokok megjelentek hol küldöttség, hol „az egész országból tömegesen érkező“ üdvözlőtáviratok alakjában. A nyomorgó díjnokok fizetésrendezése mindezek dacára egyre később.

Márciusban a díjnokok fizetésrendezésük dolgában nyílt levelet intéztek Wekerle Sándor miniszterelnökhöz és ezt a levelet háromtagú küldöttség vitte az összes fővárosi napilapok szerkesztőségébe. A Népszava a nyílt levéllel kapcsolatban megáradta Batthyány grótot, mint az egyesület védnökét. A gróf másnap magához hívatta a díjnok-szövetség tisztikarát és szemrehányásokat tett nekik, hogy ellenzéki újságnál is eljárak.

— *Vagy azonosítják velem magukat* — mondta, — *vagy beszűntetem az egész egyesületet!*

A díjnokok egyhangulag a választmány mellett foglaltak állást, csak az elnök, Popovics Győző azonosította magát Batthyánnyal. Ebből nagy botrányok lettek. Közgyűlés, választmány, tisztikar szavazott egyhangulag bizalmatlanságot Popovicsnak, akit különben inkorretességekkel is vádolnak. A gróf magáéva tette a felfüggesztett Popovics ügyét, körlevelet adott ki, amelyben felhívta a díjnokokot, hogy buktassák ki a választmányt és hozzák be az ő embereit.

Batthyány grófnak besúgták, hogy a díjnokok Szövetségünk című lapjában támadás készül ellene. Több se kellett neki. Május első napjaiban, az újság megjelenése előtt két nappal, egy képviselőházi teremszolgát elküldött Sonnenfeld Lipót nyomdászhoz, a díjnok-újság szállítójához, hogy jöjjön rögtön a képviselőházba. A nyomdász megijedt és rohant a parlamentbe. A gróf a folyosóra vitte s egy sarokban ráförmedt:

— Maga nyomja a díjnok-szövetség lapját?

— Én, méltóságos ur.

— És a májusi lap ki van már nyomva?

— Estére készen lesz. Reggel szállítom a szerkesztő urhoz.

— *Én, Batthyány Tivadar gróf pedig azt mondom magának: hogy ne merje a lapot a szerkesztőhöz szállítani, mert a nyakára küldöm a hatóságot, rendőrséget és irgalmatlanul lecsukatom. A lapot holnap reggel az én lakásomra küldje, számlával együtt.*

Azzal sarkon fordult és otthagya a nyomdászt. Sonnenfeld másnap reggel Batthyány lakására küldte a lapot, aki kifizetett az összes példányokért száznyolcvan korona nyomdaköltséget.

Bródy Béla, a „Szövetségünk“ szerkesztője és a lap tulajdonosai csak aznap este tudták meg, hogy Batthyány gróf elkoboztatta, megvette a lapot, amelynek egyik felhasábos cikkétől féltette a népszerűségét. Bródy, aki okos ember és még egy gróf sem hozza zavarba, úgy segített magán, hogy a lapot féláron teljes példányszámban újra ki nyomatta Sonnenfeld nyomdájában. De az utolsó oldalra óriási betűkkel ezt szedette:

Kartársak! A lap azért jelenik meg oly későn, mert Batthyány Tivadar gróf, aki megelőzőleg már a szövetség postáját és a pénzküldeményeit is lefoglal-

tatta, a kész lappeldányokat a nyomdásztól a szerkesztő háta mögött a maga részéről igényelte és fenyegetések folytán tőle meg is szerezte. Éljen gróf Batthyány Tivadar!

Ez a legújabb pesti lapvásárlás története.

Pesti Futár.

A sinek.

(Két újonnan lefektetett vasuti sín beszélgetése.)

Az egyik sín: Nem is veszed észre, hogy bizonyára véletlenül — kevesebb a hézag közöttünk a rendesnél.

A másik sín: Én bizony nem tudom mennyi a rendes . . . De hát miért is kell, hogy mi elválasztva legyünk? . . .

Az egyik sín (szánakozó kicsinyléssel): Hát még azt sem tudod! *A nyomás alatt lévőnek soha sem szabad összeérniük.* Erre nagyon vigyáznak az emberek, a hatalmasok. A ránk jövő teher: a mozdony, a vasuti kocsi majd megropogtatja szálainkat s mi, a talpfához bilincsel acélfoglyok, nyulni és nyulni fogunk, tipróink irtózatosszörnyű nyomása alatt. Ez a nyomás évek hosszú során át közelebb fog hozni bennünket . . .

A másik sín (mohó kíváncsisággal): Hát mi lenne akkor, ha egészen egymáshoz érünk?

Az egyik sín (lelkésülten): Akkor . . . akkor egyik volnánk . . . Nagyok, hatalmasak . . . Urrá lennénk a rajtunk száguldó, tüzet okádó szörnyeteg fölött. Hiába nyomna, nem nyulnánk (hangosabban, mintegy kiabálva): Nem! . . . Nem! . . . Nem nyulnánk . . . Görbülünk, hajolnánk mindaddig, míg csak ki nem hajitanók rája akasztott külön-köcsijaival az egész ármádiát.

A másik sín (borzalommal): De hisz akkor a bennülőknek is végük volna!

Az egyik sín: Hát persze, persze hogy végük volna . . . (gunyosan) nem emelhetnők ki külön-külön őket a rét zöld bársonyára . . . Dölne . . . dölne minden . . . Ami kemény törne . . . Ami szívós hajolna. Ami pedig puha — lapulna . . . (Nem fejezhette be. A gyorsvonat száguldó morajába belefult minden, a szó, a szálak jajjai, nyöszörgő sóhajta.)

Kossuth a tüzoltókért.

A kormányzás, a pártvezérség és sok más egyéb bokros teendői között arra is ráér a „nagy bujdosó“, hogy a Máv. tüzoltóira is kiterjessze „atyai jóindulatát“. Erre vall legalább a kereskedelmi miniszter egy újabb rendelete. A múlt évben ugyanis a Máv. igazgatósága felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez a tüzoltók díjazása érdekében. Erre a célra „tüzkár helyreállítás és tüzkárok elleni védekezés cím alatt“ állandó tétel szerepel a Máv. költségvetésében. Tavaly 208.000 korona volt erre a célra felvéve, most azonban a Máv. javaslatára 438.000 koronát állított be a miniszter az 1908. évre. Mi akadály sem volt tehát annak, hogy a tüzorségi szolgálatot teljesítők megfelelőbb díjazásban részesüljenek.

A műhelyi személyzet tüzorségi szolgálatot teljesítő egyénei június hó 1-től az eddigi havi átalányban megszabott díjazás helyett a tényleg teljesített szolgálat alapján fognak díjaztatni.

Még pedig:

a) Minden egyes éjjelkezéssel egybekötött szolgálatért vagy minden vasár- és ünnepnapon teljesített szolgálatért a tüzoltó naponként 2 koronát, a rajvezető 3 koronát kap;

b) tüzoltói gyakorlatoknál úgy a tüzoltók, mint a rajvezetők 1—1 koronával díjaztatnak;

c) az északi és főműhelyi segédtsízt 12 korona;

d) az alműhelyek tüzoltóparancsnokai 20 korona;

e) az anyaműhelyek tüzoltóparancsnokai 30 korona;

f) az északi főműhely és józsefvárosi állomás egyesített parancsnoka pedig 40 korona havi átalányt kap a jövőben.

El kell ismernünk, bármily szerény is a díjazás s bár korántsem kárpótolja az illetőket, mégis haladás a multhoz képest.

A kérdés helyes megoldása azonban még mindig késik. Mert minek adjon ki a Máv. évente a tűz elleni védekezésre 438.000 koronát, mikor az állandó tüzország hivatásának sokkal jobban meg tudna felelni, mint a mai „önkéntes“ tüzország, s ami a fő, az állandó tüzország nem emésztene fel 400.000 koronát, no meg a munkásokat sem zaklatná az önkéntelen „önkéntes“ tüzoltós-kodással.

Az igaz, hogy állandó tüzország szervezése esetén a Máv.-nak felszereléseket is kellene beszereznie, ezt pedig ma a munkásság a sajátjából fődözi.

Itt volna az ideje, hogy a munkásságot eme kiadástól megkímélnék s ha már minden áron tüzoltóvá kényszerítik, akkor legalább nyújtana a Máv. ezeknek felszerelést is. Ne kívánja a Máv., hogy azok, akik a Máv. vagyonát vannak hivatva megmenteni, hogy a saját maguk vagyonkájából áldozzanak a Máv. oltárán. Ezen a téren is tenni kellene valamit.

A Máv. díjnok és a fővárosi utcaseprő.

A Máv. legmostohább gyermekei közé tartoznak a Máv. díjnokok.

Intelligens, tanult, legtöbbször érettségizett emberek, akiknek kenyér után kiáltását sehogy sem akarják odafenn meghallgatni. A Máv. díjnokok a szó szoros értelmében proletárok. Jövőjük nincs biztosítva, keresetük csupán annyi, hogy hát éppen éhen nem halnak.

Egy-két garast az öreg napokra félretenni, erről szó sem lehet. Ha egyik-másik díjnok megöregszik, úgy a még munkabíró kartársai könyörödományára van utalva.

Tessék csak egy elseje táján bekukkantani a díjnokok közé. Kézről-kézre járnak a nyomtatott gyűjtőivek. Elaggott, megvakult, megbénult kartársaik istápolása az éhez, a koplaló díjnokseregére hárul.

Ismeretes dolgok ezek. Százszor elsírtákként ezt már a díjnokok és talán nekünk sem jutott volna eszünkbe tollhegyre venni a díjnokok ügyét-baját, ha történetesen a kezünkbe nem akad a Fővárosi Közlöny egyik száma, amelyben a következő keltette fel figyelmünket:

A tanács előterjesztése Bornemisza János utcaseprő kegydíjazása ügyében. (Előadó: Földvagy főjegyző.)

26.790/1908. Bornemisza János 68 éves volt fővárosi utcaseprő kegydíjért folyamodott.

Tekintettel arra, hogy nevezett utcaseprő számos minőségben 22 éven át szolgált a fővárost s ezen idő alatt kötelességét mindenkor szorgalmasan és pontosan teljesítette, tekintettel továbbá arra, hogy magas korával járó törődöttsége miatt végleg szolgálatképtelenné vált s a megejtett vizsgálat szerint sem vagyona, sem eltartására kötelezhető hozzátartozói nincsenek, a tanács a kérelmet pártolólág oly javaslattal terjeszti a közgyűlés elé, hogy folyamodó részére a kormányhatósági jóváhagyást követő hó elsejétől kezdődőleg évi 480 kor. kegydíjat szavazzon meg.

Valamivel többet egy koronánál kap naponta kegydíjat az utcaseprő — 22 évi szolgálat után. Értjük.

De most jön az, ami érthetetlen.

Tollszár Bertalan 22 esztendeig ült a Máv. dohos levegőjű irodáinak egyikében. Bujta az aktákat, dolgozott, sorvadt, senyvedt, mikor pedig tovább már sehogy sem bírta, pihenni küldték.

A vasut azonban hálás volt. Kegydíjat adott neki. Évi 180, azaz egyszáznyolcvan koronát.

A tollszárbertalanok pedig most irigykedve gondolhatnak az utcaseprőkre, akik minden vizsga megmagolás nélkül is 480 korona kegydíjat kapnak s eltűnődhetnek azon, hogy ők életük delén sem igen sokkal kerestek többet annál a summánál, amit utcaseprők kegydíj fejében kapnak.

A kilágyult mozdonyok.

„A Máv. mozdonyparkja — mint a Közlekedés és Közgazdaság írja — siralmas állapotban van. Legjobban tudják, sőt érzik ezt a mozdonyvezetők és fűtők, akik a mozdonyokon élnek. De mi ennek az oka? Az, hogy folyton váltott személyzettel járnak. A mozdonyvezetőnek azelőtt saját gépe volt. Fűtőjével, mint egy pár járt a mozdonyán, ismerte minden csinját-binját s a fővizsgálaton, ha nem volt gépének hibája, 500 korona prémiumot kapott. Vigyázott is rá, mint a szeme fényére. Most is vigyáz, de hiába; váltott személyzet jár a mozdonyon, ma ez, holnap az, ám az 500 koronát — melleleg szólva — más alakban ugyanis kiutalják. A mozdonyoknak kihasználása egészen más, manapság. Nyolc-tíz napig állandóan tüzelnek benne. A kitágulás oka a tulságos tüzelés. A tüzcsövek erősen megvékonyodtak máris, a tömitésnél pedig közel vannak a végső tönkremenéshez. Nagy bajok lesznek itt már legközelebb. A Máv. teljes csődjétől joggal lehet tartani. A waggonhiány-okozta sok keserves baj gyerekjáték ahhoz képest, amikor a mozdonyok kiiondják a szolgálatképtelenséget. Még nagyobb a baj, mert a Máv. gépgyára csak 62 mozdonyt tud egy évben szállítani 175 „megrendelt” mozdony helyett. Elmaradt már tavalyról is.

És amikor ily abszurdum a mozdonyok folytonos tüzelése, a miniszterium azt mondja:

...A nagy teljesítmény legyőzéséhez, feltéve, hogy sikerülni fog a váltott mozdonyvezető rendszerének lehető legkiterjedtebb kihasználása stb. ...

Hát amikor oly nehéz a mozdonyok beszerzése, nem örültség tönkretenni a meglévő mozdonyokat? Mi nem jóslgatunk, csak aggódunk a jövő iránt. Egyelőre szaladgálnak kiküldött mérnökeink Amerikában, Angliában, Németországban és rendelgetik mozdonyalkatrészeket, hogy idehaza összeállítsák. A gépgyár pedig azt mondja, hogy nem győzi.

Mi a magunk részéről csak azt tesszük lapársunk közleményéhez, hogy győzné a gépgyár a szállítást. Csak a provízió adást győzik jobban a külföldi gyárak.

Nemzetköziség.

Hányszor a szemünkre hányják, hogy „hazdilan bitangok”, hogy „nemzetköziek” vagyunk, amiért azt hirdetjük, hogy „világ proletárjai egyesüljetek”.

A magyarországi mozdonyvezetők is azok közé tartoznak, akik lenézik a Máv. munkást, mert nemzetközi.

Ugy látszik, most ők is nemzetközivé lesznek. Már tavaly is kiküldötték elnöküket a bordeauxi nemzetközi mozdonyvezető kongresszusra, és hogy az idén nem voltak ott, az csak azon mulott, hogy a meghívót elkésve kapták meg. Az egyik választmányi ülésen azonban örömmel hallgatták a magyar mozdonyvezetők, amidőn elnökük felolvasta a nemzetközi mozdonyvezető kongresszus ama határozatát, amelyben a lehető legélesebb formában alakult ki az a vélemény, hogy a mozdonyvezetők nemzetközi szövetségére nagy szükség van. **Ez a nemzetközi szövetség természetesen azzal az alapszabályokban kimondott elvvel alakulna meg, hogy az esetleges mozgalmak alkalmával valamennyi állam mozdonyvezetője csatlakozik a mozgalomhoz.** Az európai államok persze minden eszközzel azon vannak, hogy ez a szövetség meg ne alakulhasson. A szervezés azonban ennek dacára is már oly stádiumban van, hogy a végleges megalakulás már csak néhány esztendő kérdése lehet.

No lám! A magyarországi mozdonyvezetők hazafiságát még senki sem vonta kétségbe, de abban a pillanatban, amikor külföldi kartársaik mozgalomához csatlakozni fognak, őket is „hazdilan bitangoknak” fogják tekinteni.

Ez ugyan még soká lesz. Mert tessék elhinni, hogy a tisztelt mozdonyvezető urak csupán a céció kedvéért képviseltetik magu-

kat a nemzetközi kongresszusokon és nem meggyőződésből. Mert aki meggyőződésből vesz részt a munkásság nemzetközi kongresszusain az első sorban is — *szociáldemokrata*. De jaj annak, aki ezt egy magyarországi masiniszta, *ráfogni* merné.

Munkabeszüntetések és kizárások 1907-ben.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter most tette közzé az 1907. évben előfordult sztrájkokról és kizárásokról gyűjtött statisztikai adatok előleges főbb eredményeit. Az 1907. évi adatok mellett, a zárjelbe tett számok mindenütt az előző 1906. évi eredményeket is feltüntetik. Az ily egymasmellé állított eredmények a sztrájkok és sztrájkolóok számának jelentékeny csökkenését, ellenben a munkából való kizárás eseteinek nagy szaporodását mutatják. 1907-ben Magyarországon 399 (558) ipari sztrájk fordult elő. Többek között 7.080 bánya és kohó, **187 vasuti**, 12 hajós, 160 fuvaros és 406 raktármunkás is sztrájkolt. Megjegyzendő azonban, hogy ezen adatokból hiányzik a székesfehérvári általános sztrájk adatai. Nincsenek benne továbbá az október 10-iki — az általános választójog mellett való tüntetés miatt történt — munkabeszüntetés adatai, melyben 176.235 ipari, 8.137 bánya és kohó, **196 vasuti** és 303 hajós, összesen 184.921 munkás vett részt és amely 18.082 ipari, 11 bánya és kohó, **4 vasuti** és 1 hajós vállalatot érintett. A bánya- és kohóvállalatokban előfordult sztrájkok közül 2 sztrájk 447 munkásra teljes, 13 eset 6.834 munkásra nézve részleges sikerrel és két eset 795 munkásra nézve minden eredmény nélkül végződött. **Szintén eredménytelen volt a 4 vasuti sztrájk, melyben 187 munkás**, továbbá 1 hajózási és 1 fuvaros vállalatnál előfordult sztrájk, melyben 12, illetve 160 munkás vett részt. Ellenben a két raktárvállalati sztrájk, melyekben 406 munkás vett részt, részleges sikerrel végződött. A sztrájkoló és kénytelenségből szünetelő ipari munkások 393.690, a bánya- és kohómunkások 33.250, **a vasuti munkások 776**, a hajósmunkások 12, a fuvarosmunkások 1.280 és a raktári munkások 3.787, valamennyi együtt 432.795 munkanapot veszítettek.

Gyönyörű statisztika ez, ha minden adat olyan pontos lenne, mint a vasuti munkásokra vonatkozó. Tekintsen csak bele a kereskedelmi miniszter a *Szakszervezeti Értesítő* utolsó számába, abban más adatokat fog találni s meggyőződhetik, hogy alantaisai a *győzelmes vasutas-sztrájkokat* egyszerűen elhallgatták előtte.

Sehogyssem illik statisztikába pártpolitikát és hatalmi kérdést belevinni. A statisztika legyen pontos és megbízható. Még akkor is, ha Kossuthék csinálják.

Csűrös-csavarás.

Boldogak vagyunk, hogy a *Vasutas Szövetség* csak kéthetenként jelenik meg. Legalább kevesebb ostobaságra kell reagálnunk. A mult heti számban *Ka.* aláírással *Kunitzer* ur mosakodni próbál. Azt írja:

A Máv. Konzum néhány igazgatósági tagja K. A. Máv. tisztviselő ellen rágalmazási pört indított.

Mult hó 26-án tárgyalta e pört a budapesti büntető járásbíró.

A bírói ítélet szerint *K. A.* a rágalmazás vádját alól felmentetett.

Hát ez igaz! Azt azonban *Kunitzer* ur nagy bölcsen elhallgatja, hogy becsületsértésért mégis csak elítélték.

A többi szavakba kapaszkodás is csak ilyenfajta krokodil okoskodás. Ebben az ügyben sajtópör is lesz még. *Kunitzer* urnak módjában lesz ebben az újabb pörben a bizonyítással élni vagy nem élni.

Boszniai gyalázatosságok.

A *Népszava* mult heti számában foglalkozott a boszniai viszonyokkal, amelyek sokkal gyalázatosabbak a hirhedt muszka-

országi állapotoknál is. A munkásokkal úgy bánnak, mint a gyilkosokkal. Láncra verve toloncolják egyik helyről a másikra. A jelenlegi közigazgatási elbánás a szoldateszka uralmára emlékeztet. Gyalázatossága a közös kormánynak, hogy szó nélkül túri a boszniai garázdalkodást, hogy békés polgárok, öntudatos munkások egyaránt a legbrutálisabb bánásmódban részesüljenek a hatóságok részéről.

Ugy látszik, hogy az intézőkörök megháborodtak a saját gonosz lelküktől és rémképeket látnak. Erre vall legalább az is, hogy a Boszniába feladott postai küldeményeket alapos torturáknak vetik alá. Fel-szaggatják és kikutatják, vajjon nincsen-e elrejtve bennük valami robbanó anyag?

Lapunk kiadóhivatala a boszniai „*Flugrad*” vasutas szervezet részére lapot szállít. A csomagot azonban minden alkalommal feltörve, összerongyolt állapotban 8—10 napra a feladás után kézbesítik, ha ugyan el nem kallódik, amint két ízben is történt. Most már kénytelenek voltak a főposta utján inlézkedést tenni, hogy nyugtassa meg a boszniai hatóságot aziránt, hogy mi egyelőre nem szállítunk dinamitot a csomagjainkban, tehát felesleges azokat feltörni.

Az ottani viszonyokat jellemzi egy szervezett vasutasnak szerkesztőségünkhöz intézett levele, melyből leközöljük a következő részletet:

Értesitem továbbá, hogy nálunk statáriális állapotok vannak. *Meg vagyunk fosztva minden egyesületi és gyűlékezési jogtól.* A saját Munkás Otthonunkból rendőrséggel kiűldöztek bennünket. Ki van adva a jelszó a szocialisták megemmisítésére. Naponta 2—3 vezető elvtársunkat toloncolnak el. Még az utcán vagy kávéházban sem szabad 4—5 munkásnak összejönnie. Egy szó a szocializmusról vagy sztrájkokról, elegendő az eltoloncolásra, bezárásra. Mindez azonban minket munkánkban nem akadályoz, mert azzal csak a mi erőnket fogják megkésztetni.

Az aláírást érthető okból mellőztük.

A magyarországi szociáldemokrata pártra hárul a feladat, hogy esetleg az osztrák testvérpárttal egyetemben, alkalmas formában, demonstratív jellegű tiltakozást fejezenek ki: Magyarország és Ausztria kultur népei nevében, a kultura-terjesztés hamis örve alatt folyó gyalázatossághoz.

Vasutassors.

Szatmárnémetiből táviratozzák, hogy Galló Béla vasuti fékező vasárnap Gilvácson két kocsit közé került tolatás közben. Galló a szenvedett sérülések következtében hétfőn délben meghalt.

Merénylet a vasárnapi munkaszünet ellen.

A szolgálati rendtartás világosan intézkedik a vasárnapi munkaszünetet illetőleg. Ugyanis a leghatározottabban kimondja, hogy minden alkalmazottnak joga van havonként egy teljes vasárnapi pihenőre az ezt megelőző éjszakai pihenővel egybekötve. Érthetőben kifejezve ez azt jelenti, hogy havonta egy ízben, szombat estétől hétfő reggelig tartó 36 órás pihenőre van joga minden alkalmazottnak.

Ezt nem mi, hanem ezt a pragmatika írja elő, amelyre az összes Máv. alkalmazottakat feleskették, de amelynek ezt a rendelkezését a vasut urai még mindmáig nem léptették életbe, sőt egyenesen elakarják sikasztani.

A Máv. budapesti forgalmi, műszaki, fűtőházi, állomási stb. munkásai már hónapok óta sürgetik és kérelmezik, hogy a pragmatikának a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelkezései mielőbb megvalósíttassanak. Ezeknek a kategóriáknak már emberemlékezet óta soha egyetlen egy szabadnapjuk sem volt.

Ahány fórum csak létezik, mindnél voltak és mindenütt szentül fogadkoztak, hogy a vasárnapi munkaszünetet közmegelegedésre rendezni fogják. S mi történt? Az, hogy a pragmatikában biztosított jogokat sem akarják a vasutasoknak megadni.

A Máv. jobbparti üzletvezetősége e héten galád stiklre vetemedett.

Hirdetményt ragasztott ki, amelyben szavazásra hívta fel a vasuti munkásságot, hogy nyilatkozzék afelől, vajjon a mostani rendszert, t. i., hogy minden vasárnap d. u. 3 óráig dolgozzanak a napibér teljes élvezete mellett, avagy pedig az új tervezet mellett foglalnak állást, t. i., hogy minden negyedik vasárnap szabad lesz ugyan, azonban a többi vasárnapon nem csak délután 3 óráig, hanem egész nap tartoznak dolgozni.

A munkásság felháborodása e fölött a hirdetmény fölött teljesen érthető volt.

A javítóbarcák, amelyek közül a piros az új, a zöld pedig a régi rendszer melletti szavazatot jelentett volna, szétépve, összegyűrve heverték a sinek mentén. Senki sem szavazott. A munkásság az egész dolgot valamelyik, a nyári melegtől meghibbant elméjű fővasutas szüleményének tartotta és komolyan nem is vehették.

A munkásságot más ügyekben nem szokták leszavaztatni. Most ezt is megtették, csak hogy a készülő gázságot a munkásság akaratajának lehessen nyilvánítani.

Az új tervezet nemcsak a mai helyzet tenné rosszabbá, hanem egyenes alávaló gázság és merénylet a pragmatikában biztosított vasárnapi munkaszünet ellen.

A munkásság teljes joggal vághatja a rájuk kényszerített pragmatika megalkotójának fejéhez: „Ti alkottátok, ti csináltátok, hát most tartsátok is be!”

A vasutaság pedig kitart továbbra is követelése mellett: „Legyen vasárnap a sinek mentén is!”

A Máv. betegsegélyző pénztára.

A mult vasárnap, e hó 14-én tartotta a Máv. betegsegélyző pénztára XV. rendes közgyűlését.

Mielőtt magát a közgyűlés lefolyását vázolnók, szükségesnek tartjuk a betegsegélyző pénztár 1907. évi jelentéséből a következőket ismertetni:

A taglétszám az 1906. évi 82.453 taggal szemben tekintélyes emelkedést mutat, amennyiben a betegsegélyző pénztárnak 1907. december 31-én 91.436 tagja volt. A szaporulat tehát 8983 volt, amely körülmény nem annyira az alkalmazottak létszáma emelkedésének, mint inkább az új törvény hatályának tudható be. A fenti tagok közül 972 halt meg, vagyis minden 94-ik tagra esik egy haláleset.

Sokkal szomorubb az, hogy 158.514 betegedés fordult elő, vagyis átlag minden alkalmazott 1—2 ízben volt beteg a mult év folyamán.

A betegségek folytán igényelt ápolási napok 579.658 napra, rugott. Években kifejezve ez az 579.658 nap = 1588 év 1 hónap és 7 nap.

Érdekes képet nyújt a leggyakrabban előforduló betegségek száma u. m.:

Légzőszervek	12.623	eset
Gyomor- és bélhurut	20.892	„
Influenza	28.346	„
Csusz és köszvény	34.764	„

Még egy igen szomorú táblázattal szolgál a jelentés: az elmebaj 125 vasutast tett élőhalottá. 14 vasutas pedig öngyilkosságot követett el.

Ezek a számok igazolják legjobban a vasutasok társadalmi helyzetét. Ezeknek a a táblázatoknak javulását azonban csak okos szociálpolitikát lehet remélni.

A Máv. pályaorvosok szociális helyzetén is javítani kellene. Türelhetetlen állapot, hogy a betegsegélyző pénztár által honorált pályaorvosok a Máv.-nak tegyenek szolgálatot és hozzá igen gyakran oly szolgálatra vannak kényszerítve, amely ellen magának az orvosi karnak kellene tiltakoznia. A Máv. betegsegélyző pénztára az orvosok díjazására 525.299 korona és 48 fillért fordított,

a 671 orvosalkalmazott mindenike átlag 782 korona 86 fillér díjazást kapott. Ha tekintetve vesszük, hogy a megbetegedési esetek száma — a családtagokkal együtt — 299.805 volt, úgy egy orvosra 447 megbetegedés kezelése jut, s így egy-egy kezelésért 1 kor. 75 fillért kapott. Mindemellett a Máv. pályaorvosai jobb díjazásban részesülnek, mint bármely más betegpénztár orvosai, mert nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a Máv. betegpénztár jóval többet költ bevétele 20%-ánál az orvosok díjazására.

A gyógyszerári számla horribilis nagy: 950.887 korona, de tekintetbe kell vennünk, hogy a Máv. 5—40% engedményt kap a a gyógyszerek után, amely nélkül a fenti összeg körülbelül ötnegyed millióra emelkednék.

Az összes bevételek 2.793.857 koronát és 34 fillért tesznek ki, a kiadások 2.876.380 kor. 73 fillér.

Az év tehát 82.523 kor. 73 fill. deficitel záródott.

Igen érdekesek a jelentés statisztikai adatai is, amelyre azonban e helyütt ki nem terjeszkedhetünk.

Felemlítendőnek tartjuk még, hogy a műhelyekben 620 könnyű, 320 súlyos és 6 halálos baleset történt.

Jó volna megtudni, hogy a többi szolgálati ágaknál milyen volt a balesetek aránya, azonban erről hallgat a jelentés.

A közgyűlésről itt adjuk tudósításunkat.

*

A közgyűlést pont 10 órakor nyitotta meg *Littke Jenő dr.*, Máv. titkár. Bejelenti, hogy a Máv., mint munkaadó, őt nevezte ki a pénztár elnöki tisztségére, s hivatásának fogja tekinteni, hogy a pénztárt mintaintézménynek fejlessze. A közgyűlés jegyzőkönyvét *Réczey Dezső*, Máv. titkár vezette, az előadói tisztelet *Mautner Aladár dr.* tölthette be.

Littke Jenő dr. utal a kinyomtatott évi jelentésre, amelyet a közgyűlés nem kíván felolvasatni. A jelentést a közgyűlés minden hozzászólás nélkül tudomásul veszi.

Az indítványoknál egy egész sereg olyan felolvasás történt, amelynek megszívlelése a pénztár igazgatóságára háramlík.

Igy pl. *Vécsey Sárbogárdon* pályaorvos alkalmazását kéri. A *vágsellyei* küldött óhaja is ugyanez volt. Az *aradi* küldöttek egyike fürdő létesítését kéri, s egyben elpanaszolja, hogy a piski-i gyógyszerár éjnek idején nem szolgált ki gyógyszert.

Littke Jenő dr. utal arra, hogy a betegpénztár tisztálkodási célra nem nyújthat fürdőt. Ebből a célból létesítendő fürdőkre a Máv. évente 200.000 koronát áldoz.

A piski-i gyógytár ellen elhangzott panaszt megfogja vizsgálni és orvosolni is fogja.

Spitzer L. Lajos (Budapest) kívánatosnak tartaná, hogy a pályaorvosok jelentéseiket kellő időben juttatnák a főnökségnek kezéhez, s ne az igen gyakran ágyban fekvő betegekkel küldenék ezt el. Akárhányszor az orvos késedelme jelentésem miatt a beteg nem kapja idejében táppénzét.

Benedikti József a debreceni portengerrel kapcsolatban a fürdő létesítését teszi szóvá. Felemlíti, hogy még drága pénzen sem fürödhetnek Debrecenben. Az egyetlen szabadnapjukon, vasárnap délután, lehetetlen a debreceni fürdőbe bejutni, annyira tele vannak. A közgyűlés a fürdő létesítését a Máv. igazgatóságtól kérelmezi.

Pór Sándor felvilágosítást kér a levonásba hozott járulékok nagyságáról, mire *Littke Jenő dr.* felemlíti, hogy az alapszabályok elkészülte után a tagok erről értesítést fognak nyerni. Ezidő szerint a keresett 1¹/₂ százalékka kerül levonásba.

Mautner Aladár dr. eleve jelzi, hogy a tagok járuléka a bérosztályok módosításával csökkenni fognak. Így pl. ama tag, akinek 2 kor. 80 fill. a napibére, ezidő szerint 3 kor. után fizeti a járulékot, míg a közeljövőben már csak 2 kor. 50 fillér után fogják a járulékot számítani.

Almássy József a kaposvári fürdő felállítására érdekében szól, *egyszersmind a szimu-*

lansok legszigorubb ellenőrzését, éppen a pénztár anyagi helyzetére való tekintettel kéri.

Kiss Miklós (Budapest) elítélendőnek tartja, hogy a főnökségek a tévesen kiutalt táppénzeket az illetők keresetéből egyszerre fogják le.

Konkrét esetet hoz fel, amidőn valakinek a járandónál nagyobb összeget fizettek kézhez és ezt egyszerre fogták le a legközelebbi kifizetésnél.

Ha a főnökségek tévednek, legalább legyenek méltányosak, s ne sujták az ártatlant azzal, hogy az illető betegpénztári tagot koplalásra készítetik. Ily értelmű körlevelek szétküldését kéri a szolgálati főnökségekhez.

Piskire vonatkozólag konstatálja, hogy jeget nem lehet kapni. Gyógykezelésnél pedig erre akárhányszor szükség van. Ha másként nem lehet ezen a hiányon segíteni, úgy állítson a pénztár Piskin jégvermet. Az összes számottevőbb gőcponton fürdőt állítani kér. Ezáltal kevesebb lesz a beteg, de kevesebb lesz a pénztár kiadása is. Mindenképpen takarékoskodnunk kell, különösen a gyógyszereken, különben oda jutunk, hogy a táppénzeket csökkenteni kell. Ne kérjen mindenki derűre-borura orvosi vényeket, maguk az orvosok pedig utasítsanak a természetes gyógymódok alkalmazására.

Littke Jenő dr. méltányosnak tartja a felszólalás első részét, egyebekben pedig át fog tétetni a pénztári igazgatóságához.

Sámson József, Istvántelek részére nő-orvost kér, annyival is inkább, mert ottan 10.000 lélekre mindössze 2 pályaorvos esik.

Ezután egy sereg pályaorvos ellen hangzottak el a már megszokott panaszok, majd *Kiss Péter* szólalt fel a 60%-os táppénz felemelése érdekében.

Littke Jenő dr. és *Kiss Miklós* szerint azonban ez nem képezheti a közgyűlés feladatát. A törvény csak 50%-ot ír elő. Ennél többet a pénztár nem, — csupán a Máv. adhat.

Pásztly Károly (Budapest) a tüdővésznek Abbaziába küldetéséről szóló orvosi vélemények soron kívüli elintézését kéri, nehogy a tüdőbetegek betegségük oly stádiumában küldessenek Abbaziába, amidőn már a sanatóriumba már be sem fogadják.

Egy-két kisebb jelentőségű felszólalás után áttért a közgyűlés a választásokra, amely a szervezett munkások fényes győzelmével végződött.

Leadatott az igazgatósági tagokra 150 szavazat. Ebből 113—113 szavazattal a következők választottak meg:

Igazgatósági tagok:

a) Rendes tagok:

1. *Kiss Miklós* asztalos, K. p. u. Kocsimihely.
2. *Kenyeres István* fényező, Északi főműhely.
3. *Körmüves István* asztalos, Istvántelki főműhely.
4. *Béres József* esztergályos, Ny. p. u. Fűtőház.

b) Póttagok:

1. *Bencsik István* munkás, Központi szertár.
2. *Csörgics József* kocsitisztító, Ny. p. u.
3. *Spitzer L. Lajos* esztergályos, Északi főműhely.
4. *Vass István III.* munkás, Nyugati raktár.

Felügyelő bizottsági tagok:

a) Rendes tagok:

1. *Berecz Lajos* gépakatos, Északi főműhely.
2. *Hallbróhr Mór* bádogos, K. p. u. Müszak.
3. *Pásztly Károly* bádogos, K. p. u. Kocsimihely.

b) Póttag:

1. *Rattay István* géplakatos, Ny. p. u. Fűtőház.

Egyidejűleg még egy másik választás is zajlott le. Az Országos Betegsegélyző Pénztár közgyűlése e hó 28—29-én lesz. Erre a közgyűlésre a Máv. betegsegélyző pénztára 28 rendes és 10 póttagot küld ki. Választásra azonban csak 24 tag került, mert *Altmann Miksa* fémöntő Miskolc, *Papp Károly* géplakatos Kolozsvár, *Szabó István* géplakatos Szeged, *Tisztartó Sándor* dijnok Veszprém, továbbra is megtartották mandátumaikat. Eme küldöttek választásánál leadatott 155 szavazat. A szervezett vasutasok jelöltjei 72—129 szavazattal választottak meg. Ezek névsora a következő:

Rendes tagok:

1. *Andrassovits Károly* kocsilakatos, Zágráb.
2. *Almássy József* kártyos, Kaposvár.
3. *Berecz Lajos* géplakatos, Eszaki főműhely.
4. *Bauer Endre* bádógos, K. p. u. Főműhely.
5. *Benedikti József* kovács, Debrecen, műhely.
6. *Brvenyik Sándor* géplakatos, Zólyom, műhely.
7. *Béres József* esztergályos, Ny. p. u. Fűtőház.
8. *Csorba György* betűíró, Pécs. Műhely.
9. *Emericz Dezső* díjnok, Pápa. O. m.
10. *Foy Ferenc* fényező, Piski. Műhely.
11. *Horváth József* előmunkás, Debrecen.
12. *Halbrohr Mór* bádógos, K. p. u. Műszak.
13. *Kiss Miklós* asztalos, K. p. u. Kocsiműhely.
14. *Kenyeres István* fényező, Eszaki főműhely.
15. *Kolozsvári Béla* géplakatos, Jutas.
16. *Kömöves István* asztalos, Istvántelek.
17. *Modl János* lakatos, Szombathely.
18. *Nádas Kálmán* bognár, Szolnok. Műhely.
19. *Sámson József* esztergályos, Istvántelek.
20. *Szokop István* kovács, Temesvár. Műhely.
21. *Spitzer L. Lajos* esztergályos, Eszaki főműhely.
22. *Pásztly Károly* bádógos, K. p. u. Kocsiműhely.
23. *Vass István III.* munkás, Ny. p. u. Raktár.
24. *Zsiduy Ferenc* lakatos, Sátorlajuhely. Műhely.

Póttagok:

1. *Bogdán András* munkás, Gyékényes.
2. *Fischer Pál* kovács, Istvánfalvi főműhely.
3. *Fecskés János* előmunkás, Szabadka.
4. *Klement Ferenc* lakatos, Temesvár. Műhely.
5. *Krnelic Ignác* géplakatos, Zágráb. Műhely.
6. *Mészáros Lajos* asztalos, Debrecen. Fűtőház.
7. *Maczak János* munkás, Ny. p. u. Szertár.
8. *Nagy Ferenc* munkás, Szolnok. Fűtőház.
9. *Védő Dezső* díjnok, Veszprém.
10. *Tom Ede* esztergályos, Miskolc.

A választás eredményét *Pásztly Károly* hirdette ki, amelynek megtörténte után a közgyűlés véget ért.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK.

A Vasuti Munkások Országos Szövetségének hivatalos közleményel.

Központi iroda: VII., Garay-utca 16, I. em. 6. ajtó.

A szövetség központjának telefonszáma 76-01.

Értesítés.

A központi irodában a hivatalos óra délután 9 órától 1 óráig és délután 3 órától este 7 óráig tart.

Tagtársainkat értesítjük, hogy összes szóbeli ügyeik csakis 6 órától 8 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig délután 9 órától 12 óráig intéztetnek el.

A helyi csoportok közleményei.

A Máv. gépgyári helyi csoport folyó hó 21-én, vasárnap délután 9 órakor, az Orczy-ut 47. szám alatti Melicher István-féle vendéglőben rendes havi taggyűlést tart. Tekintettel a napi-rend fontosságára, felkérjük a t. tagtársak, hogy pontosan és minél számosabban megjelenni szivesjenek.

A ruttkali helyi csoport június hó 25-én új felolvasást, július hó 16-án, este 7 órakor rendkívüli közgyűlést és július hó 23-án, este 7 órakor taggyűlést tart.

A szegedi helyi csoport június hó 20-án, szombaton este 8 órakor egyleti helyiségében taggyűlést tart. Kérjük az összes tagok szives megjelenését.

A zánkai helyi csoport folyó hó 24-én, este 6 órakor taggyűlést tart. Kérjük a tagtársakat tagkönyvecskéiket ellenőrzés végett a vezetőséghez juttatni.

Az ujszolnai tagtársak sziveskedjenek tag-sági könyvecskéiket ellenőrzés végett a bizalmi-férfiaknak átadni.

Felolvasások.

A dunaparti helyi csoportban (IX., Sorok-sári-ut 18. szám alatti vendéglő) folyó hó 23-án, kedden este dr. Landler Jenő elvtárs tudományos felolvasást tart. Minden tagtárs ott legyen!

Balesetbiztosítás.

Több ízben rámutattunk e helyütt az új (1907. évi) balesetbiztosítási törvény hátrányaira.

E törvény 10. §-a értelmében az állami vasutak a nyugdíjjogosultsággal kinevezett tisztviselőire, valamint oly alkalmazottaira, akik, valamint hozzátartozóik üzemi baleset esetére, a törvény által megállapított kártalanításnak megfelelő nyugdíjra tarthatnak igényt, a balesetbiztosítási kötelezettség hatálya nem terjed ki,

Ez a körülmény készítette a kereskedelmi kormányt arra, hogy egy oly értelmű függelék csatoljon, úgy a nyugbér-, valamint a nyugdíjintézet alapszabályaihoz,

„amelylyel azok az 1907. évi XIX. t.-c.

10. § második bekezdésének rendelkezéseire való tekintettel olyképp egészítettnek ki, hogy az üzemi baleset folytán szolgálatképtelenné vált tag, illetve elhalálása esetén, az idézett törvény VII. fejezete szerint igényjogosult hozzátartozói részére legalább oly összegű nyugellátás biztosított, mint amily összegű kártalanításra az 1907. évi XIX. t.-c. VII. fejezete alapján igényvel bírának.

Amennyiben az ehez képest megállapított nyugellátás a rendes alapszabályszerű járandóságok összegét, illetve kereteit meghaladná, az ilyenkor folyósított esetleges többlet a magyar királyi államvasutak által a magyar királyi államvasutak nyugdíjintézetének meg fog térítetténi.“

Ezzel kapcsolatban most a *Hivatalos Lap* utasítást ad az üzletvezetőségnek, hogy miképpen járjanak el balesetek esetén. Eme rendelkezésekből közöljük ama részeket, amelyeket a vasutasságnak saját érdekében tudnia kell.

*

Amennyiben valamely alkalmazott üzemi vagy az üzem érdekében végzett szolgálat közben testi sérülést vagy halált okozó baleset ér, mindenképp megállapítandó, hogy az illető tagja-e a nyugdíjintézetnek vagy nyugbérpénztárnak, vagy sem.

Ha az alkalmazott e végellátási intézmények egyikének sem tagja, úgy ez esetben a kártalanítás az „Országos munkásbetegsegélyező és balesetbiztosító pénztár“ utján történik.

Akik sem a nyugdíjintézetnek, sem a nyugbérpénztárnak nem tagjai, balesetből kifolyólag kártalanítással nem tartozik nekik a vasut.

A jelen rendelettel tehát csakis az olyan balesetekből kifolyólag követendő eljárást szabályozzuk, amidőn a sérült, illetve az elhalt a nyugdíjintézetünknek vagy nyugbérpénztárunknak tagja. Az ily alkalmazottak kártalanítása, ha az 1874. XVIII. t.-c. alkalmazásának helye van, ennek alapján történik.

Az 1874: XVIII. t.-c. alkalmazhatóságára nézve két körülmény tartandó szem előtt:

1. hogy idézett törvény csakis a szoros értelemben vett vaspályauzemnél történt balesetekre vonatkozik, a vasutal kapcsolatos ipari üzemeknél, mint műhelyek, műhelyi kirendeltségek, szivattyu- vagy gépházak, telítő telepek, olajgázgyártelepek, építkezések stb., előfordult balesetekre tehát egyáltalán nem alkalmazható;

2. hogy az esetekben sem alkalmazható e törvény, ha a balesetet elháríthatatlan esemény (vis major) vagy egy harmadik személynek elháríthatatlan cselekménye, melyet a vasut megakadályozni képes nem volt, vagy a meghaltak, illetőleg sérültek saját hibája okozta (1874. é. XVIII. t.-c. 1. §).

Amennyiben tehát e két pontban felsorolt esetek bármelyike fenforog, ami mindenkor tüzetes vizsgálat tárgyává teendő, az alkalmazottnak, illetve hozzátartozóinak a függelékekkel biztosított ellátáson kívül semmiféle más kártalanításra igényük nincs.

Testi sérüléssel járó baleset esetén a sérültnak jár:

1. ingyenes gyógykezelés és gyógyszerek;

2. kártalanítás, illetve járadék munkaképtelensége, illetőleg munkaképességének csökkenése tartamára.

Ha a baleset következtében az alkalmazott meghal, jár:

1. temetési segély;

2. az elhunyt igényjogosult hozzátartozóinak kártalanítás, illetőleg évi járadék.

Minden alkalmazott tehát, akit szolgálatának teljesítése közben testi sérülést okozó baleset ér, akár tagja a magyar királyi államvasutak vállalati vagy külön betegsegélyező pénztárának, akár nem, a leggon-

dosabb orvosi gyógykezelésben és ingyen orvosi gyógyszerekben, valamint a netán szükséges gyógyászati segédeszközökben részesítendő.

Amennyiben a sérült állapota a szállítást meg nem engedi, vagy a kórházba menni nem akar, de egyébként is, ha az szükségesnek mutatkozik, az illetékes pályorvoson kívül az első segélynyújtás végett specialista orvos is meghívható, sőt a rendszeres gyógykezeléssel, amennyiben és ameddig szükséges, meg is bizható.

A gyógykezelés addig tart, amíg a balesetet szenvedett egyén sérüléséből teljesen fel nem gyógyul. Amennyiben tehát teljes felgyógyulás azon idő alatt, ameddig az illető alkalmazott a szolgálati és illetmény-szabályzat 72. §-a értelmében a szolgálatban meghagyható, be nem következnek, a sérült ez időn túl is jogosult a gyógykezelésre.

Ha az alkalmazott a baleset folytán szenvedett sérülése dacára a szolgálatban megmarad, mivel államvasuti alkalmazott, fizetése az 1907. évi L. t.-c. 11. §-a értelmében le nem szállítható.

Állandó kártalanításra a sérültnak csak az esetre van igénye, ha szolgálat a sérülés folytán előállott szolgálatképtelenség indokából felmondatik.

A kártalanításokat illetőleg még a következő rendelkezéseket közli a Hivatalos Lap:

1. A kártalanításnál csakis az utóljára élvezett állandó illetmények, u. m.: fizetés, lakbér, személyi és korpótlék; az esetleges illetmények közül csakis a működési pótlék és a kilométer- és órapénzek — utóbbiak is azonban, t. i. a kilométer- és órapénzek, csak 50% erejéig — veendő figyelembe, a többi esetleges illetmények, valamint egyéb, mint pl. szabadjegy, tüzelő- és világitóanyag stb. kedvezmények ellenben nem. Ugyazint nem vehetők figyelembe jövőbeni dolgok vagy remények, mint pl. a várható előléptetés stb.

2. A nyugdíj, nyugbér vagy más cimen élvezett állandó ellátás mindig betudandó a kártalanításba.

3. Míután pedig az 1874: XVIII. t.-c. a balesetből kifolyólag szenvedett károk egyszerű és mindenkorra szóló összeggel (végkielégítés) való megváltását nem zárja ki: nyomtatékosan figyelmeztetünk arra, hogy ez a megváltás csak arra a többletre történhetik, amely a sérültnak vagy az elhalt hozzátartozóinak a függelékeken felül járadékképpen megszabandó volna, szóval az igényjogosultaknak évi járadékképpen legalább oly összeget kell kapni, mint amennyi a nyugdíjintézeti és nyugbérpénztári alapszabályokhoz kiadott függelékek alapján megszabandó.

Amennyiben a kártalanítás nem az 1874: XVIII. t.-c., hanem a függelékek alapján nyújtandó, a következő eljárás követendő:

Megállapítandó egyrészt, mily összegű nyugdíjra vagy nyugbérre volna az alkalmazottnak a függelék rendelkezéseitől eltekintve igénye, másrészt pedig, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. alapján mily összegű járadék járna a sérültnak. Ha ez utóbbi összeg magasabb volna, rendes nyugdíján, illetve nyugbérének felül, a két összeg közti különbözet a függelék értelmében kártalanítási járadék címen szabandó meg és a nyugdíjjal, illetve nyugbérrel együtt kifizetendő.

Egyezményben dolgozó munkásoknál az utolsó 52 hét alatt élvezett tényleges keresetük szolgál a járadék megállapításának alapjául.

Nyomatékosan figyelmeztetünk azonban arra, hogy a függelék alapján történendő megszabásoknál az összjövedelem csakis évi 2400 korona összegig vehető számításba.

A teljes munkaképtelenség mindazokkal szemben beigazoltnak veendő, akiknek a szolgálat felmondott és ez a felmondás a balesettel okozati összefüggésben van.

A sérült elhalálása esetén a temetési költségeket a vasuti intézet viseli.

Ha pedig az elhalt alkalmazott a vállalati vagy külön betegsegélyező-pénztárnak tagja volt, hozzátartozóinak, tekintet nélkül

arra, hogy a vasutintézet fődözte a temetés költségeit, az alapszabályszerű temetkezési segély az illető betegsegélyző pénztár terhére csorbitatlanul kiutalványozandó.

Intézkedés történik még a nyugdíjintézeti tagok gyermekei segélyét illetőleg is, majd kiemeli a rendelet, hogy minden előző rendelet, amely a balesetek esetén nyújtandó segélyezésekről intézkedik, ezáltal tárgytalanná vált és azok hatályon kívül helyeztetnek.

Maga a rendelkezés megfelel a törvény intencióinak. Ami rossz van benne, az a törvény hibája. Az már azonban más kérdés, miként lesz mindez a gyakorlatban. Papiros-rendelet van a Máv.-nál elég. Egyébként jövő számunkban tüzetesebben méltatni fogjuk a rendelkezés egyes szakaszait.

LEVELEZÉS.

Baranyaszentlőrinc. (Szobaleány-*protekción.*) Bizony, sajnos, ilyen is van a Máv.-nál bőven. Ha egy élelmes ember valamely üzletvezetőségi főúr szobaleányát feleségül veszi, azt rögtön kinevezik, altisztá teszik és azután nyugodtan elkövetet bármiféle gazságot, nem kell félnie, nem vonja felelősségre senki. Tekintettel vannak szobaleány feleségére és protekciónjára.

A sok közül kiragadunk egy példát, jellemzésül a Máv. erkölcsére.

Szentlőrinc állomáson van egy Szücs Imre névre hallgató raktáros, aki megunva a tisztos csizmadiamesterséget, elrugta maga elől a banklit és feleségül vette egy zágrábi nagy urnak a szobaleányát.

Lett is hamarosan altiszt és bedugták a zágrábi üzletvezetőségek valamelyik irodájába. Nem lévén azonban teljesen tisztában a betüvetéssel, tehát átminősítették raktárossá.

A raktárossághoz is csak annyit ért, hogy a kapott borraival mély hajlongások között meg kell köszönni. Aki borraival nem ad, azt egyszerűen disznó bugris parasztnak nevezi és kirugással fenyegeti. Hiába panaszkodik a lebugrisozott fél, sőt panaszkönyvet is hiába kér, mert azt nem adják ki neki.

Amely raktári munkás nem vág neki fát és nem kapálja meg a kertjét, az ő előtte bitang, disznó szocialista és addig üldözi, míg vagy el nem csapják, vagy önként el nem megy.

A borraival igen fontos nála. Legutóbbi vásáron egy kereskedő kért tőle a feladott lovaihoz válaszreteszt, de nem kapott. Egy másik kereskedő erre a következő épületes tanácsot adta az előbbinek, hamisítatlan jargon dialektusban: „Geh'n Sie h'nei, geb'n's ihm a Flekele und Sie werd'n glei' Streifhölzer hab'n, ich kenn' den Kerl!“

Azonban a fél nem adott flekelét, nem is kapott válaszreteszt, pedig volt.

Annak jellemzésére, mennyit ért a raktárossághoz, álljon itt a következő példa:

Egy kőolajos hordó rosszul volt bedugaszolva, minek következtében annak tartalma lassan kiszivárgott. Ő ezt így állapította meg: „Az 1010. sz. hordo szájjád líkjád lazzan beverrve zivargo.“

És ez nem hottentottául van, hanem magyarul. A zágrábi üzletvezetőségben volt annyi humor és visszaküldte ezt az aktát.

A 21. számú utasítás diktálja, hogy a fuvarlevél irásáért befolyó mellékjövedelem-ből az állomás összes raktárosai részesítendőek. Az igazgatóság egy ilyen értelmű rendeletet külön is adott ki. Azonban a főnök ur fütyül az utasításra és fütyül az igazgatóság rendeleteire.

Hát már csak ennyi tekintélye van az igazgatóságnak a főnök urak előtt? Mi lenne, ha mindazok, akiknek nincs szobaleányprotekciónjuk, is így tartanak be az utasításokat és rendeleteket. Emiatt a fuvarlevélpenz miatt és Szücs összeférhetlensége miatt 4 év alatt 7 raktáros távozott el innen önként.

A zágrábi üzletvezetőség még eddig nem volt kíváncsi megtudni, miért nem maradnak ott a raktárosok. Tudjuk mi ennek az okát.

Különben erről a Szücsről még gyönyörű dolgokat fogunk mesélni.

A gépgyári munkások mozgalma.

Alig két hete, hogy a gépgyári munkások nagyszabású nyilvános gyűléséről számoltunk be lapunk hasábjain, máris egy újabb, méreteiben még amazt is felülmúló impozáns gyűlésről adhatunk számot.

Az újabb gyűlésnek — eltekintve a résztvevők nagyobb számától, — az ott megnyilvánult elkeseredett hangulat folytán is sokkal nagyobb horderőt kell tulajdonítanunk.

A munkások körében megnyilvánult elkeseredett hangulat annak tulajdonítható — amint egyes napilapok írják —, hogy a benyújtott emlékiratra adott szóbeli válasz egyrészt sehogy sem alkalmas arra, hogy a munkások körében megnyugvást keltsen, másrészt pedig Vajkai igazgató okatlan eljárása Tóth munkástársunk rendszabályozásával, szintén csak fokozták az izzó hangulatot.

Növelte az elkeseredést

Vajkai igazgató eljárása, aki mindent elkövetett, hogy a munkásokat a pénzügyminiszter ne fogadja: amidőn pedig ezt nem bírta megakadályozni, akkor úgy igyekezett a munkások jogos kívánalmait feltüntetni, mintha azokat csak egyes emberek igazgató munkájának az eredményei születték volna, de a józan értelmes munkásai távol tartják magukat, s azoknak nincsenek is kívánalmaik.

A józan értelmes munkások

azonban alaposan rá cáfoltak vasárnapi gyűlésükön Vajkai igazgató urra, amennyiben több mint ezer munkás jelent meg, hogy a beszámoló meghallgatva, határozzanak a jövőbeni magatartásukról.

Ha figyelembe vesszük ama körülményt, hogy a gépgyár munkásainak nagy része a fővárostól távoli községekben laknak és nem jöhetnek be a gyűlésre, akkor a résztvevők számával teljesen meglehetünk elégedve.

A gyűlés lefolyásáról a következőkben számolunk be:

Az egybehívók nevében Obrucsa elvtárs üdvözölte a megjelenteket és ajánlatára elnöknek Őrsi Jánost, jegyzőnek Csaplár Zsigmondot választották meg.

Fábián János elvtárs a 25-ös bizottság nevében beszámolt az emlékirat átnyújtása alkalmával a pénzügyminiszter részéről elhangzott kijelentésekről és megjegyzésekről.

— Felemlítette, hogy a miniszter 6000 munkáslakás építésével reméli megoldani a gépgyári munkások szociális kérdéseit.

— A lakáskérdés — amit az emlékirat nem is említ — érdekelte legjobban a minisztert. Sorba kérdezte a küldöttség tagjait, hogy mennyi lakbért fizetnek.

Volt közöttünk, aki 250 frt évi lakbért fizet, amidőn érdeklődött a miniszter, hogy mint bir ilyen nagy lakbért fizetni, akkor olyan felvilágosítást nyert, hogy az illető két családos fivérel együtt bírja a lakást. Volt olyan is, aki a tisztviselői telepen lakik és 160 frt évi bért fizet, de pince-lakásért.

Ujvári Henrik, az északi főműhelyből, rámutatott azokra a küzdelmekre, amelyeket a Máv. munkások folytatnak, amíg kivívták azokat, amelyekért a gépgyár munkásai most harcolnak.

Kitartó küzdelemre hívta fel a gépgyár munkásait. Faragó Dezső központi kiküldött rámutat arra, hogy Fábián nem informálta teljes híven a munkásokat, amennyiben több dolgot elhalgatott, amit a munkásellenes napilapok megírtak és amelyekről más uton is tudomást szereztünk, nevezetesen:

A jegyelmi bíróságról

a miniszter hallani sem akar, mert ezzel vissza élnének a munkások. Az igazi ok azon-

ban az, hogy akkor nem lehetne a 15—20 éve dolgozó munkásokat kirugással fenyegetni, sőt minden további nélkül kidobni a gyárból.

A bér- és akkordáremelés

sem fontos a miniszternek, mert a lakáskérdéssel ez is megoldódik.

Az igazság azonban az, hogy olyannyira elmaradtak a gépgyár munkásai a szervezeti és egyéb szociális kérdések terén a Máv. műhelyek és egyéb magángyarak munkásai mögött, hogy pusztán a lakáskérdéssel nem lehet a gépgyár munkásainak egyéb kívánalmait mellőzni.

Vajkay kir. tanácsos vezérigazgató

eljárását vette azután bírálat alá.

Felemlíti, hogy Vajkay mindent elkövetett, hogy a munkások ne juthassanak a miniszter elé. Még a rendszabályozástól sem riadt vissza és Tóth munkástársunkat, aki 10 évet töltött a gépgyár szolgálatában, felmondás nélkül kidobta.

Amidőn célját nem érthette el és a munkások előtt szabad volt az út a miniszterhez, akkor azzal igyekezett befolyásolni a minisztert, hogy az emlékiratban foglalt kívánalmakkal az ő „józan, értelmes“ munkásai nem azonosítják magukat és csak az igazgató munkájának az eredménye.

Jellemző Vajkay urra, hogy

a szövetségünk ellen

vizsgálatot indított azon az alapon, hogy van-e joga a szövetségnek a magyar királyi államvasutak gépgyára munkásait tagokul felvenni?

Figyelmezteti a gépgyár munkásait, hogyha bekövetkeznék az a nyílt alapszabálysértés, hogy a gépgyár munkásait töröltetik a tagok soraiból, akkor lépjenek be valamennyien a külső szervezetekbe vagy pedig a Magyar Vasutas köré csoportosuljanak, mint amely lap jelenleg is vezeti a gépgyári munkások mozgalmát. (Zugó helyeslés.)

A megjelent körülbelül 1000 gépgyári munkást felhívja arra, hogy a legrövidebb idő alatt lépjenek be a szervezetbe tagokul és lelkes munkával törekedjenek arra, hogy a távollevőket is megnyerjék a mozgalomnak, mert csak így lehet megakadályozni, hogy a gépgyár igazgatósága újabb rendszabályozást kövessen el, amit ha eltűrnék a munkások, akkor az emlékirat sorsa is eldőlné.

Hatnakovics elvtárs tartott ezután még igen talpraesett lelkesítő beszédet, amelynek kapcsán említést tett a koalíciós kormány ígéreteiről, amelyekből azonban semmit sem váltott be.

A gyűlés határozati javaslatot fogadott el ezután, amelyben tudomásul veszi a huszonötös bizottság jelentését a kifejtett működésről, továbbá azon bejelentést is, hogy a bizottság feladatának becsületesen megfelelvén, a további működését megszünteti.

Megbizta a gyűlés a Magyar Vasutas szerkesztőségét, hogy az emlékirat sorsát éber figyelemmel kísérve, a gépgyári munkások mozgalmát vezesse.

Ezzel az impozáns gépgyári munkásgyűlés, mostan első ízben, ért véget a Marsailleise hangjai mellett.

TÖRVÉNYSZÉK.

Október 10-ike miatt.

Élénk emlékezetében van mindenkinek az az óriási presszió, amelyet a hatalmasok a vasuti munkások ellen kifejtettek, csupán csak azért, hogy megakadályozzák az október 10-iki általános sztrájkban való részvételüket. Ennek az örült hajszának most egy epilógusa játszódott le a székesfehérvári törvényszék előtt.

Fellner Béla, a Vasuti Munkások Országos Szövetségének alelnöke és Rudas Sándor elvtársaink voltak a vádlottak, akik közül Fellner elvtárs tavaly szeptember 22-én egy népgyűlésen a következőket mondotta:

„Forradalom előtt állunk éppen úgy, mint 48-ban. A hatóság Székesfehérvárott lábbal tiporta a törvényt, úgy üldözte a munkásokat s csak így sikerült a sztrájkot letörni. A feudális urak kezében van a hatalom, akik a munkásokat elnyomják, így vérzik el Magyarország és munkásai kénytelenek kivándorolni Amerikába, ahol még jogot is kapnak. A kormány gyalázatos politikája miatt a szerb határ még most is le van zárva. Az október 10-iki tüntetés figyelmeztetés fog lenni, hogy vigyázzatok, mert ha jogainkat meg nem adjátok, jöjjön aminek jönnie kell. Amint 48-ban nem válogattak apáink az eszközökkel, mi sem fogjuk válogatni, azt hiszem, nem kell sokat gondolkoznunk, hogy mit csináljunk, hanem jöjjön, aminek jönnie kell.“

Persze, mindez osztálygyűlésre izgatás. Az ügyészség két rendőrt hallgattatott ki, mire a védelem tanui következtek. Az első volt Fülöp István elvtárs, akit az elnök, Tömör, az általános kérdésekre kihallgatván, a következő kérdést tette hozzá:

— Szocialista ön?

— Igen, — felelt Fülöp elvtárs.

Dr. Kadosa Marcel védő: Ezt a kérdést kérem jegyzőkönyvbe venni.

Elnök: Bevétetik a jegyzőkönyvbe. Különböben a székesfehérvári törvényszék álláspontja ismeretes. Ezek a szocialisták a párt-szervezet által akaratukban megbénított emberek. Ezeknek a vallomása nem dönti meg az ellenkező vallomásokat.

Védő: Mipózt jegyzőkönyvbe kérem foglalni és a bíróság ezzel előre kimondotta a tanuk vallomásával szemben a véleményét, időpazarlásnak tartom a kihallgatást.

Dr. Steiner Jákó, Rudas elvtárs védője erre a bejelentett kihallgatástól eláll, mire az egyik szavazóbíró hangosan kijelenti:

— A tanácsnak három tagja van. Az elnök ur csak a saját nézetét mondta el.

Az ügyész erre vádbeszédét mondott és néhez földadatát egyszerűen úgy oldotta meg, hogy a bíróságra bízta az inkriminált mondatokból az izgatás kihámozását.

A védők beszédének befejeztével a bíróság hosszas tanácskozás után kihirdette az ítéletet, amely szerint mindkét vádlottat fölmentette.

Az ügyész busan fölbebezt. Nem sikerült megmenteni a hazát.

Társadalomtudomány.

A mai gazdasági rend.

Irta: Vanderveide.*

A szerencsés véletlen, mely a civilizációt lehetségessé tette — körülbelül így mondja Rodbertus valahol — abban áll, hogy a közös munka termelőképessége nagyobb, mint az elszigetelt munkáé.

Magára hagyatva az ember alig hozna létre annyit, amennyi a megéléséhez szükséges.

De ha ő a szociális szervezetnek egyik tagja, akkor munkájának termőképessége abban a mértékben nő, amennyiben a munkafelosztás, munkaegyesítés és a szerszámok tökéletesítése a tárgyak fölötti hatalmát növelik.

Minden társadalomban, bármilyen is a strukturája, akár szabad, akár rabszolgamunkán épül, akár tőkebirtokosság, akár kommunizmus alapján fejlődött, a társadalmi munka egy többletet hoz létre, egy érték-többletet, azaz egy értéket, mely nagyobb mint a személyes munkásságok és a szükséges hozzávalók együttléve, melyek a termelési folyamatban felhasználódtak.

De míg ezt az érték-többletet egy kommunisztikus gazdálkodási rendszer valamennyit hasznára fordítaná, addig ez a munka által létrehozott érték-többlet a tőkebirtokosságon alapuló — a birtok és munka többlet-kevéssé tökéletesen keresztülvitt elválasztásával bélyegzett — társadalomban nem a munka javára szolgál. Sőt inkább haszon

* A belga szociáldemokraták vezére.

alakjában a termelési és csere-eszközök tulajdonosai kerítik hatalmukba.

Menger Antal, a bécsi egyetem jogi tanára, ezt a következő szavakkal állítja elénk:

„Mai vagyongyök, melynek központját a magántulajdon képezi, a munkásnak nem adja meg a teljes munkadíjat. Amikor tudniillik a mi magánjogunk a meglévő tulajdon-tárgyakat, nevezetesen a termelési eszközöket, egyes személyeknek tetszésszerűen felhasználásra átutalja, ezeknek oly hatalmi helyzetet ad, melynek következtében ők minden munka nélkül jövedelmet élveznek, melyet szükségleteik kielégítésére fordíthatnak. Ezt a jövedelmet, melyet a jogrend által pártolt személyek élveznek, anélkül, hogy a társadalomnak személyesen ellenszolgálatot tegyenek, a Saint-Simonisták, Buchez és Rodbertus hívei járadéknak, Thompson és Marx érték-többletnek nevezik; én ezt munkanélküli jövedelemnek fogom nevezni.“

Igy tehát, hála a tőkének mint magántulajdonnak, a termelési és csere-eszközök tulajdonosainak meg van az az örökölhető joguk, hogy a mások munkájából létrejött érték-többletet hatalmukba kerítsék. Tetszésükre van bizva, hogy mit tesznek velük, produktív vagy improduktív használhatják, vad orgiákra pazarolhatják, vagy garmadaszám gyűjthetik, hogy a munkát még nagyobb mértékben kiszípolozhassák. Mint urak vezetik a műhelyeket és gyárakat, feltéve, hogy erre nem használnak inkább fizetett igazgatókat. És ők, akár közvetlenül, akár pedig közvetítő személyek útján, árukat, csereértékeket dobnak a nemzeti vagy nemzetközi piacra, azzal az egyetlen szándékkal, nem hogy szükségleteket kielégítsenek, hanem hogy hasznot huzzanak.

Röviden, ami a termelés meg a felosztás szempontjából a mai gazdasági rendet jellemzi — dacára a múlt maradványainak, meg a jövő csiráinak, melyeket magába foglal — az: a tőkének mindenhatósága, mely nem ismer egyéb célt, csak a hasznot, semmi más szociális szabályt, csak a konkurenciát, semmi más megszorítást, csak a munkások szervezését és a törvénykezésnek nagyon is gyakran képletessé vált beavatkozását.

A szocializmus végcélja ellenben a termelési és csere-eszközök közös tulajdona, a munka társadalmi szervezése, az érték-többlet felosztása a munkások között, levonván azt a szükséges részt, mely a társadalom általános szükségleteire vonatkozik.

VEGYES.

Veszteségünk. Tilley Mihály három havi súlyos betegség után, 60 éves korában, Szabadkán meghalt. Az illető 25 évig volt a Máv. szolgálatában és a Vasuti munkások országos szövetségének buzgó tagja volt. Örizzük emlékét!

Vasutassors. Kuzela János, 27 éves zsolnai kocsitoló tolatás közben két ütköző közé került. Nyomban meghalt. Nős ember volt. Gyermekeit nem hagyott hátra.

Husbojkott Budapesten. A szervezett husipari munkások üldözése miatt ne vásároljunk Saurek Antal IX., Földvári-utca 9, Kohornik József IX., Lónyay-utca 23, Virág János VIII., Illés-utca 7, Binder István VIII., Nagyfuvaros-utca 17, Ritter IX., Soroksári-utca 15 és Szvoboda Alajos VIII., Nagytöplom-utca 16, hentesmestereknél.

A hentesmestereknek érezni kell azt, hogy legnagyobb fogyasztó közönségüket, a munkásokat, nem szabad nekik gaz módon támadni.

Becsületes munkás nem lesz áruló, a bojkott betartása becsületbeli dolog.

Bojkott. A temesvári szervezett vasutasok Birkenheuer Henrik fodrásmester üzleteit, amelyek a vasuti műhelylyel szemben és az Uri-utca 16. szám alatt vannak, a legszigorubb zárlat alá helyezte. Öntudatos vasutas nem jár ezekbe az üzletekbe!

A bródi vasutasok július hó 5-én délután 2 órakor nyilvános gyűlést tartanak, amelyre a zágrábi magyar és horvát központ küld ki szónokot.

Nyugtázás.

A sátorlajuhelyi tűzkárosultak javára eddigelé a következő összegek folytak be: Budapest—nyugotiról 40.—, Piskiről 30.—, Királyhidáról 15.—, Gyékényesről 20.—, Kaposvárról 50.—, Hatvani műhelyből 39.90, Hatvani fűtőházból 10.10 korona.

További adakozásokra mulhatatlanul szükség van.

MULATSÁGOK.

A Máv. keleti p.-u. kocsiműhely és műszaki kocsihivatal „Visszhang” dalköre Stark Henrik zenetanár, egyleti karnagy vezetésével 1908 július 5-én Pécelen, a Szemereszálloda kerthelyiségében díjtekészés, világposta, hangverseny és tánccal egybekötött nagy nyári ünnepélyt rendez. Belépti díj: előre váltva családjegy 2 korona, személyjegy 80 fillér. A pénztárnál: családjegy 2 korona 40 fillér, személyjegy 1 korona. A zenét az európai körutjáról visszatért híres Téglássy Gyula vezetésével álló zenekar szolgáltatja. Tánccal reggelig. Az ünnepély kezdete délután 3 órakor. Díjtekészés kezdete délelőtt 9 órakor.

Meghívó. A Vasuti munkások országos szövetségének szombathelyi helyi csoportja július 4-én, szombaton este a Portschy-féle vendéglő helyiségében nyári táncvigalmat rendez. Belépődíj: személyjegy 1 kor., családjegy három személyre 2 kor. 40 fill. A befolyt jövedelem saját könyvtára javára fordítatik. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Szerkesztői üzenetek.

Innominata. Az egyiket, az egyedüli jót, már is hoztuk. A végét azonban elhagytuk. Mi optimisták vagyunk: de hogy is nem érnek össze!

Zákány. Általánosságban megirt panaszt nem közölhetünk. Azt megírni, hogy valaki csak azt pártfogolja, aki neki ajándékot ad, csak akkor lehet, ha megírják, kik azok, akik ajándékokat adogatnak. Természetesen a dolognak még ekkor is utána járunk, mielőtt közölnök.

Kovács József, Debrecen. Az 1908. évi naptárból még néhány darab van a kiadóhivatalban. Ha szüksége van rá, levelezőlap útján rendelje meg a Magyar Vasutas kiadóhivatalában.

A szerkesztővel értekezni lehet naponta délelőtt 10—12-ig.

Több kézirat helyszűke miatt kimaradt. Türelmet kérünk!

B. L. A vizsgát illető kérdését e helyütt bajos letárgyalni. Jöjjön be szerkesztőségünkbe.

Kiadóhivatali üzenetek.

Felkérjük mindama csoportok vezetőségeit, kiknél lapunk 23. számából felesleges példányok vannak, szíveskedjenek ezeket hozzánk mielőbb beküldeni. A kiadóhivatal.

Felkérjük a csoportok vezetőségeit, hogy a 23-as számú laphól fenmaradt példányokat juttassák vissza a kiadóhivatalnak, miután több helyen nem kapták meg lapunkat.

Horváth József pályáőr (Komárom) tudassa pontos címét a kiadóhivatalal.

Felelős szerkesztő: **Faragó Dezső.**

Világosság könyvnyomda r.-t. Budapest, VII, Nyár-utca 1

HIRDETÉSEK.

Erovalatt közlöttékért a kiadóhivatal nem vállal felelősséget

Meghívó.

A Vasutas-Otthon házépítő-szövetkezet 1908 július 5-én, délután 3 órakor, Rákospalota-ujfalun az istvántelki főműhely éttermében

évi közgyűlést

tart, melyre az érdekelt tagokat tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A felügyelő-választmány jelentése.
3. A felügyelő-választmány és a választmány felmentése és újbóli megválasztása.
4. Négy igazgatósági tagnak megválasztása.
5. Különböző indítványok.

Figyelmeztetés. A közgyűlési teremben csak szövetségi tagok jelenhetnek meg, kik ebeli jogosultságukat tagsági könyvecskéjük felmutatásával igazolni tudják.